

mpc

METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Silvia Poljaková

Poznaj a chráň: Poznaj chránené zvieratká 2. časť

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava
Autor UZ: Mgr. Silvia Poljaková
Kontakt na autora UZ: ZŠ v Kurime, Družstevná 222,
Kurima, 08612
sekretariat@zskurima.edu.sk>
Názov: Pracovné listy
Poznaj a chráň- 3. ročník -
Poznaj chránené zvieratká 2. časť

Rok vytvorenia: 2014
**Oponentský posudok
vypracoval:** Mgr. Mária Rajničová
ISBN 978-80-565-0711-7

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah

Zoznam obrázkov.....	4
Úvod.....	5
Chránené zvieratá – obojživelníky.....	6
Mlok dunajský.....	6
Mlok veľký.....	7
Skokan ostropyský	8
Mlok horský	9
Skokan krátkonohý	10
Salamandra škvrnitá.....	11
Vymaľuj obrázok	12
Použitá literatúra	16

Zoznam obrázkov

Obrázok 1: Mlok dunajský.....	6
Obrázok 2: Mlok veľký.....	7
Obrázok 3: Skokan ostropyský	8
Obrázok 4: Mlok horský	9
Obrázok 5: Skokan krátkonohý.....	10
Obrázok 6: Salamandra škvrnitá	11
Obrázok 7: Mlok	12
Obrázok 8: Skokan.....	13
Obrázok 9: Skokan.....	14
Obrázok 10: Salamandra	15

Úvod

Druhá časť učebného zdroja „Poznaj chránené zvieratká“ je pripravený pre žiakov tretieho ročníka základnej školy na predmet Poznaj a chráň.

V tejto druhej časti sa zameriame na spoznanie chránených zvierat, konkrétne obojživelníky. Na základe nových informácií o zvieratách, ktoré žiaci nadobudnú prostredníctvom čítania a vypracovania otázok na čítanie s porozumením, si následne vymaľujú aj konkrétne obrázky.

Chránené zvieratá – obojživelníky

Mlok dunajský

Obrázok 1: Mlok dunajský

Zdroj: <http://www.jasterica.cz/?p=759>

V rámci Slovenska tento druh uprednostňuje nížiny južného a východného územia, pričom vystupuje do 250 m n.m.. Je to najmenší a zároveň aj najštíhlejší zástupca veľkých mlokov, veď veľkosť samičky je do 16 cm. Samčekovia sú ešte o 2 cm menší. Tento druh má aj najkratšie a najštíhlejšie končatiny, ktoré nesú útle telíčko. Chrbát je u mloka dunajského hnedavý až tmavo červenohnedý. V porovnaní s mlokom veľkým má mlok dunajský na bokoch svojho tela menej výraznú bielu krupičku, tmavé škvrny na chrbte a bokoch sú drobnejšie a hustejšie. Brucho je zo všetkých veľkých mlokov u neho najsýtejšie sfarbené, je oranžovo červené s hnedočiernymi škvrnami. Chrbtový hrebeň samčeka vpredu dosahuje až pred úroveň očí. Samička máva na chrbte hrdzavý až na červenalý prúžok. Na území Slovenska je mlok dunajský (*Triturus dobrogicus*) ohrozeným druhom.

1. Akej farby je chrbát mloka?
2. Akej farby má samička na chrbte prúžok?
3. Zakrúžkuj správnu odpoveď. Mlok má: a) krátke končatiny b) najkratšie končatiny
c) najdlhšie končatiny
4. Do akej výšky vystupuje.
5. Zakrúžkuj správnu odpoveď. Je ohrozeným druhom? Áno Nie

Mlok veľký

Na Slovensku ho možno nájsť od nížin až po nadmorskú výšku 800 m n.m., vždy v blízkosti vôd. Ide o veľkého, značne robustného mloka s hrubozrnnou kožou, silnými končatinami, ktoré nesú dlhé čierne a žlté prúžkované prsty. Samica dorastá do 18 cm, samček je o 2 cm menší. Telo je zhora tmavo sivé so stredne veľkými čiernymi a bielymi bodkami na bokoch. Žlté až oranžové brucho je ohraničené tmavými škvrnami. Samček vo svadobnom šate má silno zubatý chrbtový lem – hrebeň, ktorý mu začína už nad očami, ktorý nesie po stranách belavý perleťovo lesklý pruh. Samička je veľmi podobná samčekovi až na neprítomnosť hrebeňa na jej chrbte. No jej chvost nesie žlté alebo oranžovo sfarbený spodný lem. Zaujímavosťou mloka veľkého je, že samčekovia prezimujú obyčajne na dne vôd, zahrabané v bahne, ale samičky prechádzajú na súš, kde aj prezimujú.

Mlok veľký patrí medzi málo početný, ale zato ohrozený druh so zreteľným poklesom populačnej hustoty. Príčinou sú náhle zmeny vhodných biotopov, úbytok a znečistenie vodných plôch predovšetkým v oblastiach s intenzívnym poľnohospodárstvom.

Obrázok 2: Mlok veľký

Zdroj: http://www.stockphotos.sk/image.php?img_id=14858914&img_type=1

1. Samička dorastá do
2. Dopíš vetu. Samček vo svadobnom šate má silno zubatý chrbtový lem – hrebeň, ktorý mu začína už nad očami,
3. Kde ho nájdeme?
4. Čo je zaujímavosťou mloka? samičky samce

Skokan ostropyský

Dosahuje dĺžku do 80 mm. Základné sfarbenie chrbta býva sivé až hnedé, väčšinou s bledým pásom v strede a po bokoch, ktorý býva zvýraznený tmavšou obrubou. Koža býva takmer hladká bez výraznejších bradavíc. Brucho máva belavé až žltkasté bez akýchkoľvek škvŕn. Zadné končatiny samca dosahujú, alebo mierne presahujú úroveň pysku. U samíc dosahuje úroveň nosných dierok.

Tento druh sa vyskytuje v izolovaných spoločenstvách a je stále viac obmedzovaný ľudskou činnosťou. Vysušanie mokradí, regulácie tokov a ničenie lesov má priamy vplyv na existenciu tohto druhu.

Obrázok 3: Skokan ostropyský

Zdroj: <http://wildfoto.wbl.sk/skokan-ostropysky.html>

1. Akú má dĺžku?
2. Akej farby má brucho?
3. Koža je takmer: a) hladká b) škvrnitá, hrubá c) bradavičnatá
4. Zakrúžkuj správnu odpoveď.
5. Správny názov je skokan: a) ostropyský b) zelený c) ostroplyvý

Mlok horský

Je to náš najrozšírenejší druh mloka, ktorý pred časom niesol názov mlok obyčajný. Až na skutočne malé výnimky obýva celé územie Slovenska od nížin po pahorkatiny, pričom niekedy vystupuje až do výšky 1000 m n. m. Už od 700 m n. m. je jeho výskyt vzácny.

Samčeky dosahujú maximálnu veľkosť 10 cm, samičky sú ale menšie. Sfarbenie je u tohto druhu veľmi premenlivé. Chrbát a boky sú svetlo žltohnedé až hnedosivé, brušná spodná strana je belavá až oranžová. Ak je svetlejšia, ťahá sa niekedy jej stredom rôzne široký oranžový pruh. Počas vodnej fázy (obdobie rozmnožovania) má samček vysoký plytko zúbkovaný až vlnitý hrebeň, ktorý sa ťahá bez prerušenia od hlavy až po špičku chvosta a pokračuje aj na spodnej strane chvostu, kde sa nachádza modrastý pruh. Samčeky na svojom tele nesú jasne ohraničené oválne tmavé škvrnky, ktoré na bokoch hlavy splývajú do dvoch tmavo pozdĺžnych pruhov, pričom horný z nich vedie cez oko. Samičky majú na svojom tele len nevýrazné tmavé bodky, ktoré niekedy môžu úplne chýbať.

Obrázok 4: Mlok horský

Zdroj: <http://az-europe.eu/sk/zvierata/215-mlok-horsky/g>

1. Samčeky dosahujú maximálnu veľkosť
2. Samičky majú na svojom tele len nevýrazné
3. Dopíš vetu. Chrbát a boky sú svetlo žltohnedé až hnedosivé,
.....
4. Na Slovensku sa nachádza na

Skokan krátkonohý

Je najmenším druhom z troch zelených skokanov. Dosahuje dĺžku 5 cm, výnimočne do 7,5 cm. Má špicatý pysk a štíhle telo. Samček je od samičky menší. Samičky mávajú na tele tmavé fľaky. Z hľadiska biotopov patrí síce medzi vodné skokany, ale nerobí mu problém mimo obdobia rozmnožovania žiť mimo vodu. Oblubuje však zamokrené lúky, lužné lesy plytké vodné plochy.

Sfarbenie chrbtovej strany prechádza od svetlozelenej až po sýtozelenú. Stredom chrbta prechádza pruh, ktorý môže byť svetlejší ako okolie. Môže mať aj žltý nádych.

Obrázok 5: Skokan krátkonohý

Zdroj: <http://www.biomonitoring.cz/druhy.php?druhID=236>

1. Je druhom.
2. Samičky majúškvrny.
3. Aké je sfarbenie chrbtovej strany?
4. Aký má pysk?

Salamandra škvrnitá

Salamandra škvrnitá je stredne veľký druh obojživelníka a je najrozšírenejší z tejto čeľade. Najčastejšie sa zdržiavajú v blízkosti čistých lesných potôčikov a studničiek, kde sa aj rozmnožujú. Potravou sú najmä dážďovky, hmyz, ktorý lovia hlavne za súmraku a v noci.

Je to robustný obojživelník s krátkymi končatinami, pomerne dlhým a silným chvostom, malou hlavou a vypuklými očami. Dospelý jedinec je dlhý približne 18 – 20 cm a najčastejšie sa objavujú s čiernym telom a žltými škvrnami, alebo pruhmi. Koža salamandry je lesklá a hladká.

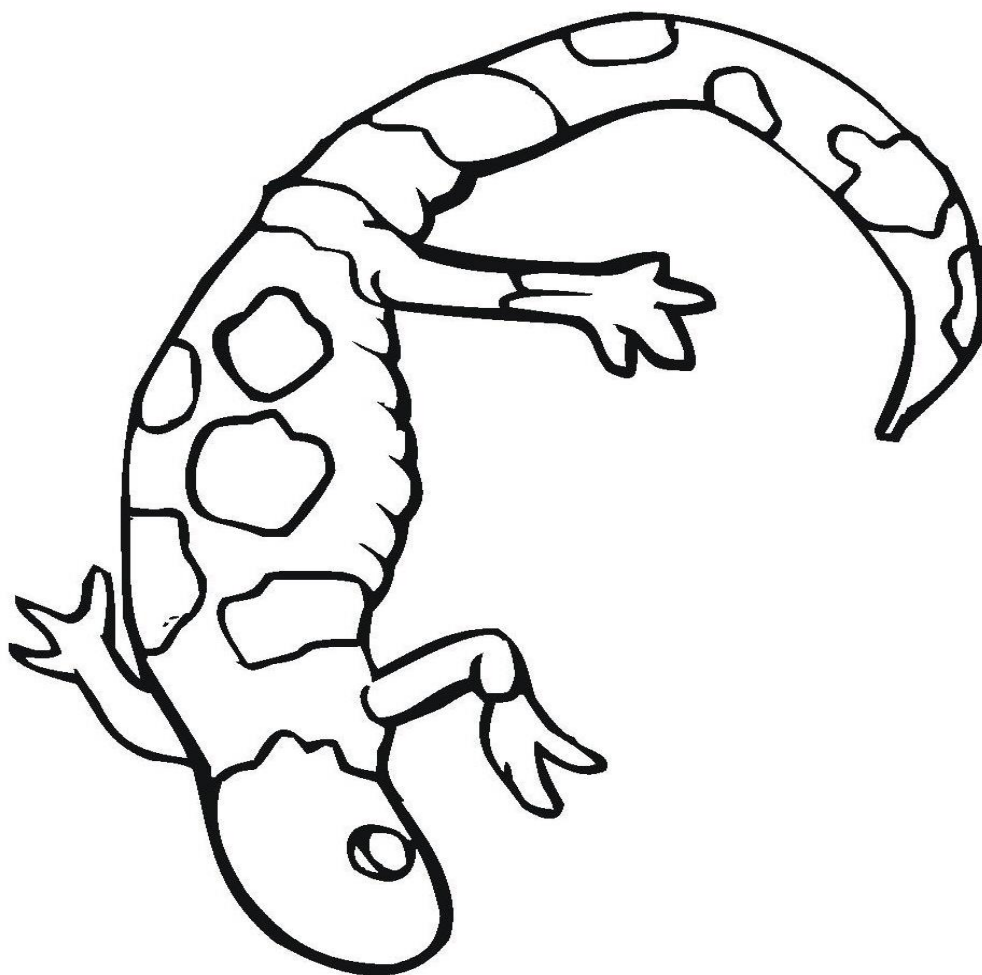
Obrázok 6: Salamandra škvrnitá

Zdroj: <http://snaturou2000.sk/zivocichy/salamandra-skvrnita>

1. Dopíš názov. Salamandra.....
2. Čím sa živí?
3. Kde sa vyskytuje?
4. Akú má dĺžku dospelý jedinec?
5. Napíš časti tela salamandry.

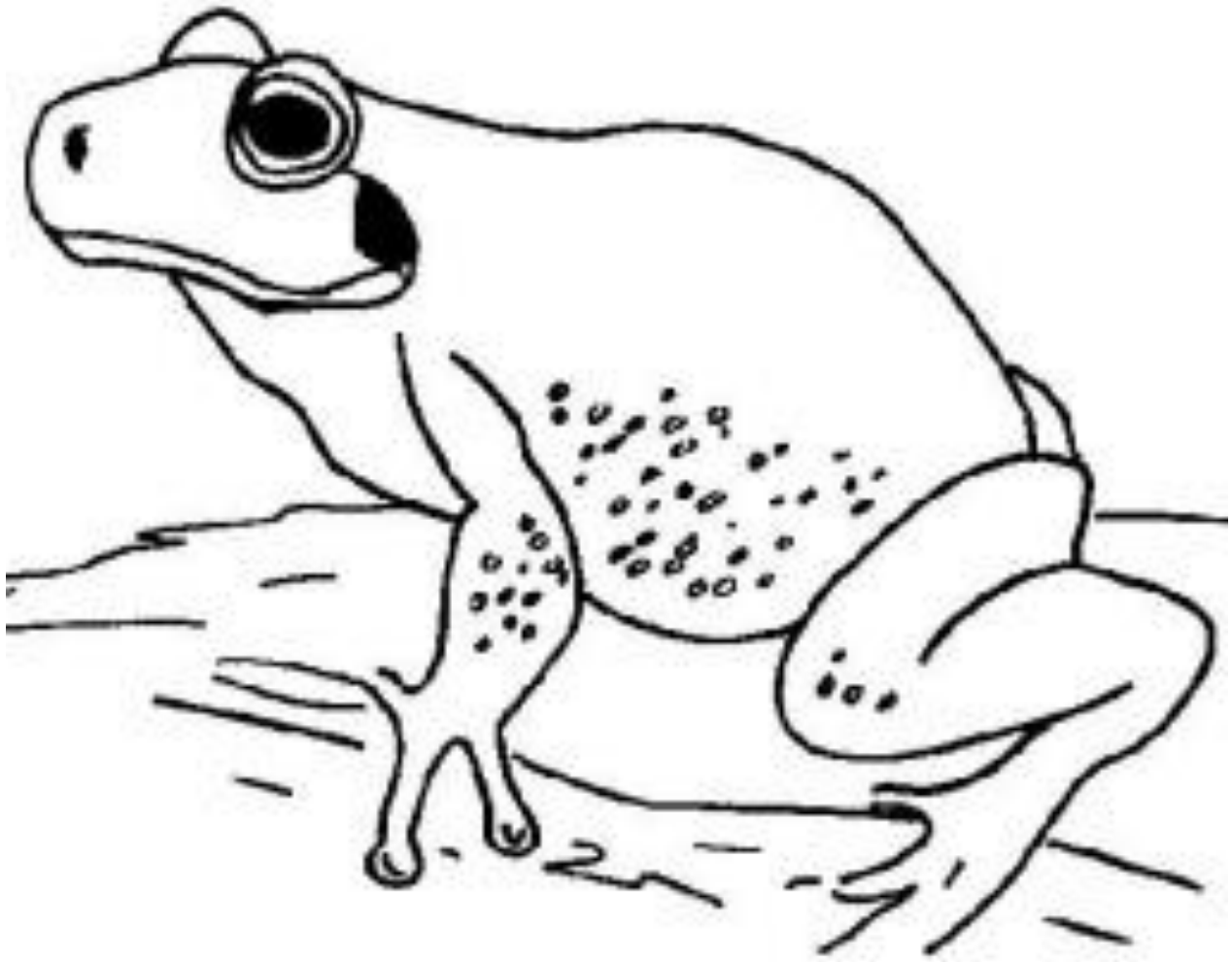
Vymaľuj obrázok

Na základe zistených informácií vymaľuj nasledujúce obrázky jednotlivých chránených obojživelníkov. Mnohé z nich na seba podobajú, preto je na každom z vás, aké zvieratko podľa získaných informácií dofarbí.

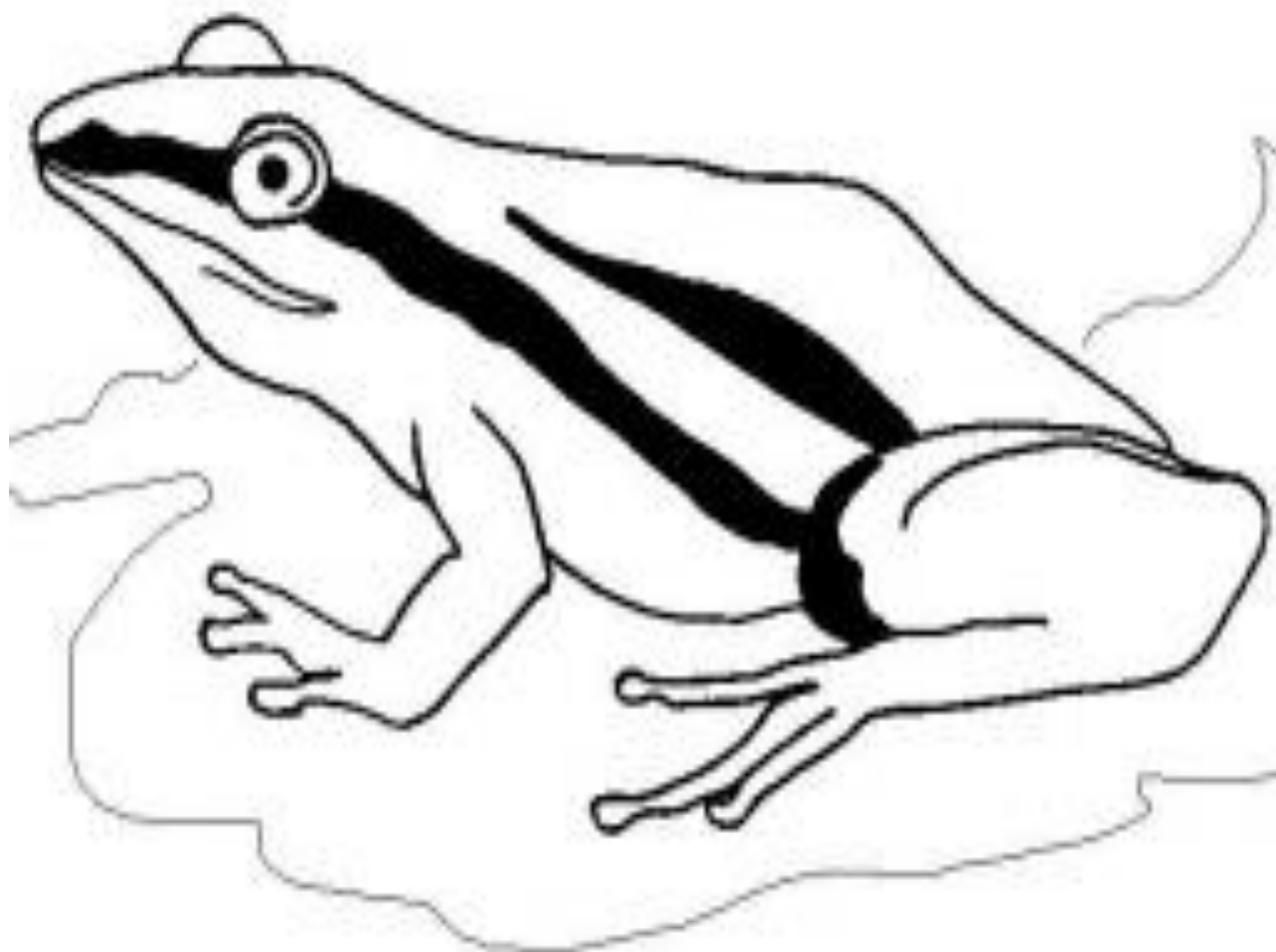

i-creative.cz

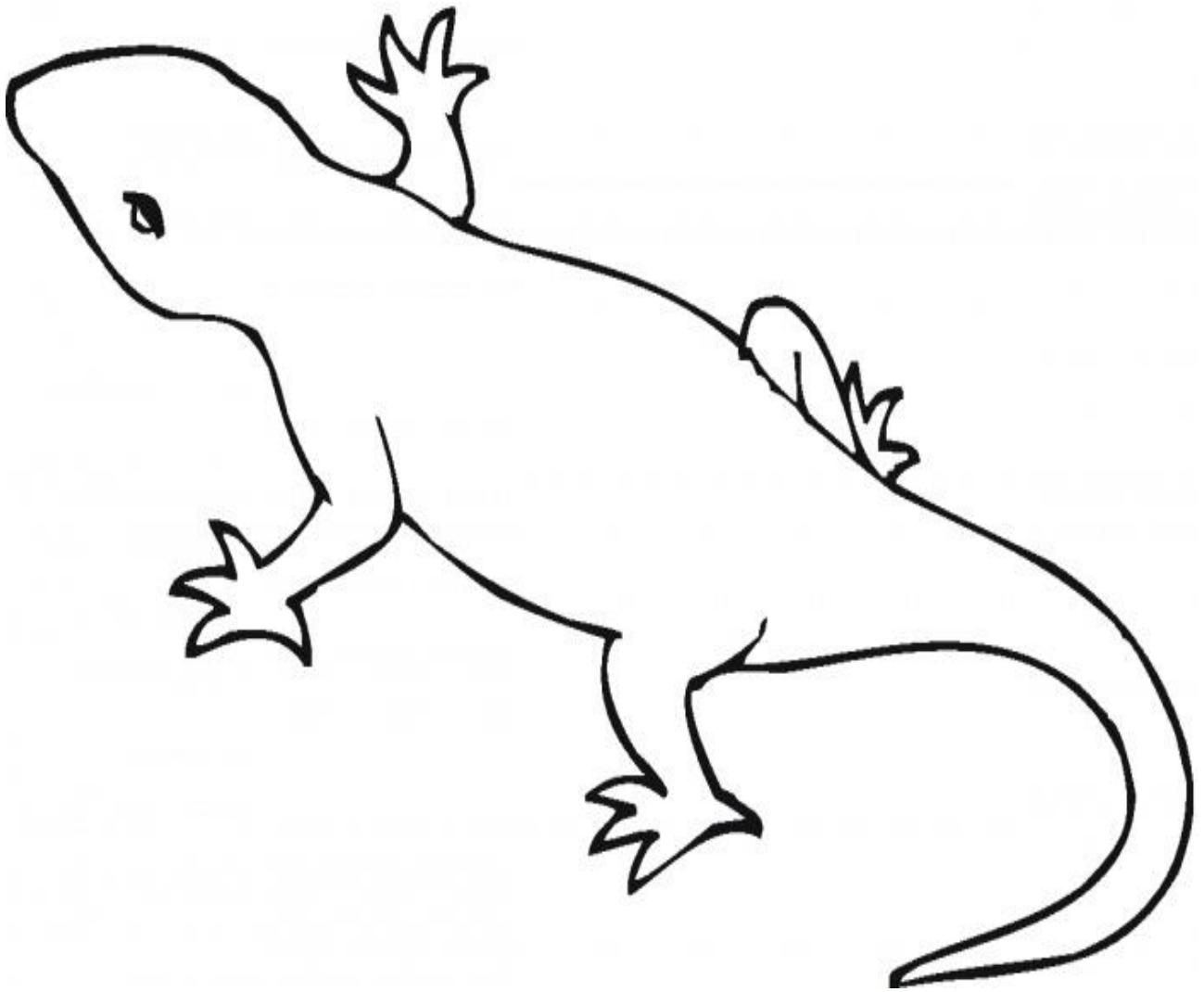
Obrázok 7: Mlok

Obrázok 8: Skokan

Obrázok 9: Skokan

Obrázok 10: Salamandra

Použitá literatúra

- [1] <http://www.vivarista.sk/menu/print.php?clanok=50>
- [2] <http://www.vivarista.sk/menu/print.php?clanok=77>
- [3] <http://www.jasterica.cz/?p=759>
- [4] http://www.stockphotos.sk/image.php?img_id=14858914&img_type=1
- [5] <http://wildfoto.wbl.sk/skokan-ostropysky.html>
- [6] <http://az-europe.eu/sk/zvierata/215-mlok-horsky/g>
- [7] <http://az-europe.eu/sk/zvierata/215-mlok-horsky/g>
- [8] <http://www.biomonitoring.cz/druhy.php?druhID=236>
- [9] SLOVENSKÁ AGENTÚRA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA. *Atlas živočíchov*. Dostupné online na: <http://snaturou2000.sk/zivocichy/salamandra-skvrnita>